

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Кубичек Т.* Чешская проза 1960-х гг. между действительностью и действительностью / Т. Кубичек // Литературные итоги XX века (Центральная и Юго-Восточная Европа). – М. : Индрик, 2003. – С. 143-150.; 2. *Ротшильд Д.* Повернення до різноманітності: Політична історія Східно-Центральної Європи після Другої світової війни / Джозеф Ротшильд, М. Ненсі Уїнгфілд. – К. : Мегатайн, 2004. – 384 с.; 3. *Černý V.* Tvorba a osobnost [soubor studií a kritik] / Václav Černý. – Praha : Odeon, 1993. – 698 s.; 4. *Chvatík K.* Pohled na českou poválečnou prózu / Květoslav Chvatík // Tvar. – 1993. – roč. 4. – č. 49-50. – S. 1, 4-5.; 5. *Jungmann M.* Na závěr diskuse o próze / Milan Jungmann // Literární noviny. – 1966. – Roč. 15. – č. 29. – S. 5.; 6. *Kantůrková E.* O generačních pocitech, objektivitě, autenticitě a jiných věcech / Eva Kantůrková // Valivý čas proměn. – Praha : Český spisovatel, 1994. – S. 264 – 295.; 7. *Kosková H.* Hledání ztracené generace / Helena Kosková. – Praha : H&H, 1996. – 223 s.; 8. *Kosková H.* Česká próza druhé poloviny šedesátých let / Helena Kosková // Pražské jaro 1968. Literatura – film – média. Materiály z mezinárodní konference pořádané Literární akademií za spolupráce s Městskou knihovnou 20-22 května 2008. – Praha : Literární akademie, 2009. – S. 139-146.; 9. *Palij O.* Česká próza 60. let 20. století / Оксана Палій. – К. : Освіта України, 2008. – 451 s.; 10. *Suchomel M.* Literatura z času krize. Šest pohledů na českou prózu 1958-1967 / Milan Suchomel. – Brno : Atlantis, 1992. – 144 s.

Рева Л.Г. (Київ, Україна)

Взаємозв'язки в царині культури між Україною та Словаччиною

У статті розкриваються взаємовідносини поміж двома братніми слов'янськими країнами — Україною та Словаччиною, зокрема, в царині культури. Історія поміж країнами сягає багатьох століть. Автор зупинилася на власному досвіді перебування в бібліотеці словацького міста Банської Бистриці, розповідаючи про традиції цього закладу, програми культурного розвитку.

Ключові слова: конференція, бібліотека, бібліотечні фонди, письменник.

В статье раскрываются взаимоотношения между двумя братскими славянскими странами — Украиной и Словакией, в частности, в сфере культуры. История между странами достигает многих веков. Автор остановилась на собственном пребывании в библиотеке словацкого города Банской Быстрицы, рассказывая о традициях этого учреждения, программы культурного развития.

Ключевые слова: конференция, библиотека, библиотечные фонды, писатель.

In article are uncover reciprocal relations between two brotherlike slavik countrys — Ukrainian and Slovakia, such as in sphere culture. The history between countrys to reach for the many centurys. Author is stop upon that is your house experience for sojourn in the library of Slovakian city Banska Bystrytsa, and tell us is about traditions of this establishment and program of culture development.

Key words: conference, library, librarian funds, writer.

Взаємозв'язки між Україною та Словаччиною завжди мали теплі стосунки.

Хочеться згадати про наше перебування в цій братній країні. 2007 року Державна наукова бібліотека м. Банської Бистриці (Словаччина) разом з Факультетом гуманітарних наук Університету імені Матея Бели (м. Банська Бистриця), історичним товариством Словацької Академії наук в Братиславі, Центром досліджень християнства, проводили Міжнародну наукову конференцію *"Церковні бібліотеки – їх функції та значення в історії"*, в основі роботи якої стояли питання збереження духовності, зосередженої в книжкових багатствах людства, бібліотечні питання – проблеми збереження, систематизації, каталогізації, тематичного дослідження фондів.

В роботі міжнародного заходу брали участь науковці, бібліотечні працівники, архівісти, музейники, викладачі-теологи зі Словаччини, України, Чехії, Угорщини. Учасників конференції об'єднувало вболівання за долю раритетних фондів, а також донесення їх нетлінної мудрості до нащадків у якомога доступнішому вигляді.

Мені випала честь взяти участь у цій конференції, де було виголошено доповідь "Витоки духовності в контексті християнського вчення про духовний світ людини [на прикладі творчості українського письменника, церковного і політичного діяча епохи Бароко Лазаря Барановича]". Л. Баранович (бл. 1620-1693) – одна з найпомітніших постатей в релігійному, суспільно-політичному, культурно-освітньому та літературному житті України XVII ст. Літературну спадщину Л. Барановича становлять твори українською, польською, латинською мовами — проповіді, полемічно-богословські трактати, вірші, листи тощо. Серед польськомовних поезій заслуговує найбільшій уваги збірник "Лютня Аполлонова" (1671), де автор прославляє Бога, апостолів, святих. Твори Л. Барановича пройняті бароковими тенденціями, насичені біблійними цитатами, символами, алегоріями. Проповіді Л. Барановича, написані за правилами гомілетики, були релігійно-моральними повчаннями, які стосувалися поведінки людей та головних законів християнської моралі. Упродовж 37 років (з 1657 до своєї смерті, 1693 р.) він був чернігівським владикою, спершу – в сані єпископа, а з 1667 р. – архієпископа. Водночас, майже 20 років – намісник Київської митрополії. Великі заслуги Л. Барановича в розвитку книгодрукування. 1674 р. у Новгород-Сіверському він засновує друкарню, 1679 р. переведену до Чернігова, де за його життя видано понад 50 книг церковнослов'янською, українською, польською, латинською та іншими мовами. У Чернігові Л. Баранович створив гурток блискучих письменників своєї доби, що увійшов до історії літератури під

назвою “Чернігівські Атени” (Афіни). До нього належали Іван Максимович, Іван Величковський, Олександр Бучинський-Яскольд, Іоанікій Галятовський, Лаврентій Крщонович (Крщанович), Стефан Яворський, Дмитро Тупталенко-Ростовський, Іван (Ян) Орновський.

Діяльність Л. Барановича мала велику популярність у сучасників. Про це свідчать записи в “Літописі” С. Величка, вірші й поеми тогочасних поетів [1; 2; 3; 4].

Маючи свої історично сформовані національні особливості слов'яни протягом віків знаходилися в тісних політичних, економічних і культурних зв'язках. Сучасні слов'янські культури досягли видатних успіхів і стали помітним фактором світового культурного розвитку. Цьому сприяє високий духовний потенціал цих культур та утверджені ними ідеї гуманізму.

Словаччина – одна з наймолодших держав Європи. Майже три чверті століття вона була частиною Чехо-Словаччини, а до цього, більше тисячі років, входила до складу Угорщини. Словаччина – країна невеликих затишних містечок, чистого гірського повітря і родючих зелених рівнин.

Одне з них – Банська Бистриця – живописне містечко в центрі Словаччини. Знаходиться воно поміж Низькими Татрами та Рудними горами. Люблячи своє місто, мешканці при нагоді говорять: "Живому добре в Бистриці, а мертвому – на небі".

Перша згадка про місто знаходиться в грамоті угорського короля Бели IV (1255).

Банська Бистриця виникла на перехресті торгівельних шляхів, і домінуючу роль у ньому відігравала гірнична галузь, добування кольорових металів – золота, срібла, міді.

В 1725 р. в місті почала роботу перша мануфактура з випуску одягу. В XIX – на початку XX ст. швидкими темпами розвивалася індустрія, була прокладена залізниця.

Під час Другої світової війни, в кінці 1944 р., тут загинуло понад 30 тисяч мешканців.

Банська Бистриця – історичний культурний центр. За кількістю пам'ятних споруд вона займає одне з перших міст у Словаччині, включена до Всесвітньої культурної спадщини ЮНЕСКО.

Тут знаходиться Кріпосний Костел та Костел Святого Хреста XV ст. Колись у центрі тут шумів міський ринок. Переплітаючи середньовічні споруди з сучасними, особливої уваги заслуговує "падаюча" годинникова вежа (1552) заввишки 34,5 м (відхиляється від вісі на 68 см), яка могла б конкурувати із знаменитою вежею в італійській Пізі. На вежі два годинники: один – правильний, інший – неправильний. З галереї вежі можна оглядати місто навколо, проте історія пам'ятає часи, коли звизу розміщувалися в'язниця і камера тортур.

Якщо піднятися на 101 сходинку вежі, то відкриється панорама довкілля. Біля годинникової вежі знаходиться Мар'янська колонна (XVIII ст.) – так називається тому, що в середині XIX ст. на неї встановлено фігуру Діви Марії.

До 1776 р. в Банській Бистриці знаходилася резиденція католицького єпископа – кафедральний Собор св. Франтишка Ксаверського з великим монастирським архітектурним комплексом. Найбільш відомий будинок, розташований на площі – палац Турзо, він відрізняється оригінальними архітектурними прикрасами та вікнами -"ілюмінаторами" на верхньому поверсі. В палаці розміщений Музей Центральної Словаччини. За годинниковою вежею знаходиться вхід до фортеці. Будівництво масивних стін та веж почалося в 1586 р. з метою захисту міста від турецької навали. На території фортеці розташована також романська Церква Вознесіння Діви Марії, ще znana як Німецька – найстаріша будівля міста.

В старій ратуші, яка розташована перед фортецею, сьогодні знаходиться Державна галерея, де представлені полотна словацьких художників XX ст. На південному заході міста зосереджено більш ніж 60 цінних історичних пам'яток. Пам'ятником XIV ст. є храм Св. Єльжбети, який будувався як міський шпиталь. Неодноразові перебудовання залишили слід в архітектурі храму, де змішалися барокові і неоготичні риси.

В Банській Бистриці надзвичайно насичене культурне життя: постійні фестивалі сучасної музики "Дзвони Бистриці", фольклорно-етнографічні шоу "Eurofolklore" тощо.

Державна наукова бібліотека Банської Бистриці – один із найвідоміших інформаційних центрів Республіки, підпорядкована Міністерству культури Словаччини, працює на виконання багатьох всесловацьких завдань. Такого типу в країні, крім Державної наукової Банській Бистриці, ще три бібліотеки. Це – сучасна європейська бібліотека. Впровадження нових інформаційних технологій істотно змінило її функції. Сучасні комп'ютери відкривають доступ до електронних каталогів, баз даних та інтернету. Бібліотека Банської Бистриці – мультикультурний і мультифункціональний центр, який надає змогу всім відвідувачам користуватися комплексом духовних цінностей, які має бібліотека. Її фонди нараховують майже 2000 000 примірників, у тому числі 600 000 книг, періодичних та нотних видань, юридичних документів, стандартів і патентів, карт та інших видів документів. Багато з книг, наявних у фонді, видруковано іноземними мовами.

До складу Бібліотеки входять Літературний та музичний музеї, які ведуть літопис з літературної та музичної культури, збирають і

зберігають відомості про словацьких письменників, композиторів, драматичних артистів, художні ансамблі, товариства, гуртки, документацію про прем'єри опери і драматичного театру, концерти й фестивалі. Цікавою є музейна колекція 250 народних музичних інструментів, в тому числі й історичних.

Найцінніші книги Бібліотеки: Біблія Лютера (1555) та книга Нотиціє (хрона) знаменитого словацького вченого Матея Бела (1736), ім'я якого носить Університет Банської Бистриці.

Завдяки безкоштовній "Бібліотечній газеті" Бібліотека систематично знайомить читачів зі своєю роботою.

З 2000 р. в приміщенні Бібліотеки розміщено регіональне бюро Президента Словацької Республіки, що інформує про діяльність Президента.

Для читачів функціонують кілька читальних залів:

Німецький зал створений за сприяння Гете-інституту. В ньому зосереджено увагу не лише на популяризації німецькомовної літератури, а й на поглибленому вивченні німецької мови. Для цього використовуються книги, газети, журнали, німецькі документальні фільми, організуються заняття для студентів та учнів старших класів.

Американський зал – ІнфоСША, створений 2005 р. за підтримки посольства США в Братиславі. Його завдання – надавати інформацію про США, про можливості навчання та вивчення англійської мови в США, підтримувати співробітництво з вузами, державними та позадержавними організаціями Америки.

Британський центр підтримує вивчення англійської мови. Кембріджський Сертифікат надає йому ряд привілеій для вступу на навчання в зарубіжні школи та вузи чи на роботу в міжнародні організації.

Центр європейських інформацій допомагає отримувати найрізноманітнішу інформацію про європейську інтеграцію за каталогами, базами даних та інтернетом.

З січня 2005 р. в Бібліотеці працює *Центр російських досліджень*. Він налічує понад 200 книг і журналів російською мовою. Тут представлена як класична, так і сучасна російська література. Центр співробітничав з Посольством Російської Федерації в Словаччині та з Російським центром науки та культури в Братиславі [5].

Українського залу в Бібліотеці, на жаль, немає, проте книги українською мовою у фондах представлені. Їм виділено місце в Російському залі. Отримує Бібліотека періодику з України – "Бібліотечна планета", "Вісник Книжкової палати".

Таким чином, Україна має багато спільного зі Словаччиною. І тому, на наше глибоке переконання, взаємозв'язок та взаємообмін поміж нашими країнами – необхідні.

ЛІТЕРАТУРА:

1. *Рева Л.* Баранович Лазар // Видатні діячі України минулих століть : мемор. альм. / Компанія "Євроімідж", Ін-т історії України НАН України, Т-во "Україна-світ", Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т біогр. дослідж. ; голов. ред. О. Шокало. – К., 2001. – С. 46; 2. *Рева Л.* Баранович Лазар // Золота книга української еліти : інформ.-імідж. альм. : у 6 т. / [Абліцов В., Азарова А., Асєєва Н. та ін. ; ред. рада: Богущкий Ю. та ін.]. – К., 2001. – Т. 1. – С. 274; 3. *Рева Л.* Баранович Лазар // Народжені Україною : мемор. альм. : в 2 т. / Компанія "Євроімідж" ; ред. рада: О. С. Онищенко [та ін.]. – К., 2002. – Т. 1. – С. 152–153; 4. *Рева Л.* Він жив і творив на Чернігівщині: До портрета Лазаря Барановича // Вісник Книжкової палати. – 2007. – № 1. – С. 29–33; 5. *Рева Л.* До творчих взаємозв'язків : [про Міжнар. наук. конф. "Церковні бібліотеки – їх функції та значення в історії" (м. Банська Быстриця, Словаччина, 6–7 листоп. 2007)] // Вісник Книжкової Палати. – 2008. – № 6. – С. 51–52.

Руденко І.В. (Київ, Україна)

**Міхал Грабовський як критик західноєвропейської літератури
XIX ст.**

У даній статті проаналізована одна з ключових літературознавчих праць польського літературного критика XIX ст. Міхала Грабовського «Література і критика». Досліджено сприйняття та розуміння польським ученим західноєвропейської літератури (зокрема французької, англійської та німецької) доби просвітництва та романтизму, жанрові різновиди, вплив філософії та історичного тла на розвиток національної словесності.

Ключові слова: літературна критика, «шалена» література, «висока» література, класична література, цивілізація.

В данной статье проанализирован один из ключевых литературоведческих трудов польского литературного критика XIX в. Михала Грабовского «Литература и критика». Рассмотрено восприятие и понимание польским ученым западноевропейской литературы (французской, немецкой, английской) периода просветительства и романтизма, жанровые разновидности, влияние философии и исторических событий на развитие национальной словесности.

Ключевые слова: литературная критика, «шальная» литература, «высокая» литература, классическая литература, цивилизация.

This article deals with one of the most popular literary work of polish literary critic in XIX c. Mihal Grabovski "Literature and criticism". Considered him perception to the European literature (french, german, english) in Romanticism, genre sorts, the influence of philosophy and history to the development of national literature.

Key words: literary criticism, «crazy» literature, «high» literature, classic literature, civilization.